

držav na vzhodu Evrope, osobito tudi t. zv. nasledstvenih držav in pa Sovjetske Rusije. V doslej izišlem prvem letniku je ta mesečnik prinesel tudi nekaj razprav in literarnih ocen jugoslovanskih sotrudnikov. Naročnina znaša 24 RM. Na željo urednikov prijavljamo njihovo vabilo za stalno sotrudništvo slovenskih pravnikov, včlanjenih v društvu Pravniku, in pa za naročbo mesečnika. Ako bi se naročilo večje število abonentov, bi založba dala popust pri naročnini.

Razne vesti.

— *Drugi kongres pravnikov Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.*

Ob impozantni udeležbi pravnikov in pravníc (preko 1000 s spremljevalci članov) je otvoril predsednik dr. Danilo Majaron dne 9. septembra 1926 v slavnostno okrašeni veliki dvorani hotela «Union» ob 3/4 11. dopoldne drugi kongres pravnikov. Pozdravil je iskreno navzoče, med njimi zastopnika kralja g. generala Živkovića, in poudaril pomen kongresa. Za tem sta pozdravila kongres g. konzul dr. František Resl v imenu «Pravničke jednote» v Pragi in g. dr. Dinko Puc v imenu mestne občine ljubljanske. Takoj nato se je pričelo čitanje referatov «o izenačenju bračnih prav v kraljevini (gg. dr. Rado Kušej, Aleksander Andrijević, doktor Bertold Eisner, dr. Edo Lovrić), ki se je nadaljevalo celo popoldne, in sicer: «Pravni značaj in tehnika naših finančnih zakonov (dr. Kosta Kumanudi, dr. Vidan Blagojević, dr. Ladislav Polić); Vprašanje valorizacije (dr. Edvard Pajnič, dr. Velimir Bajkić, dr. Josip Mudrovčič); Vprašanje državljanstva (dr. Ladislav Polić, dr. Ivan Subbotić, dr. Ivan Vodopivec); Reorganizacija upravnega sodstva (dr. Štefan Sagadin, Jovan Stefanović, dr. Henrik Steska); Odškodnina za neupravičeni zavarovalni in preiskovalni zapor (dr. Josip Šilović, dr. Metod Dolenc, dr. Josip Vesel); Vprašanje notarijata (dr. Ivan Grašič, Djordje Janc).

Zvečer istega dne se je vršil v prostorih «Kazine» pozdravni večer, ki ga je priredila na čast udeležnikom pravniškega kongresa mestna občina ljubljanska.

Drugega dne, v petek, 10. septembra so zborovale skozi ves dan sekcije, ki so obravnavale in diskutirale stavljená temata. Za vsak predmet je bila določena posebna sekcija, ki ji je stalni odbor kongresa že naprej izbral predsednika in zapisnikarja. V prvi sekciji (izenačenje bračnih prav) so bila mnenja dokaj različna. Dočim so se zavzemali nekateri za izključno civilno formo poroke, so zopet drugi dopuščali fakultativno poleg civilne oblike tudi cerkveno, bilo jih je pa tudi nekaj, ki so zastopali nazor, da je najboljše, ako se bračno pravo, veljavno v Sloveniji, razširi na vsa država. Sekciji sta bili predloženi dve resoluciji, od katerih je dobila večino naslednja:

I. Pravna sigurnost u čitavoj državi nužno traži, da se donese još pre unificiranja građanskog prava jedinstven građanski ženidbeni zakon, koji da predvidi uvjete za valjanost i uzroke za razvod braka za sve građane bez razlike vere sasvim jednako.

II. Građanski ženidbeni zakon mora:

a) usvojiti civilnu formu za sklapanje braka;

b) odrediti, da bračnopravne sporove sude isključivo građanski sudovi.

Sekcija, ki je razpravljala o pravnom značaju in tehniki naših finančnih zakonov, je bila v svojih izvajanjih skoro edina in je obsodila došedanje prakso ter dala svojemu naziranju izraza v resoluciji:

Drugi kongres pravnika održan v Ljubljani 9.—11. septembra 1926 god. smatrajući, da se praksom nefinansijskih povlašćenja resp. odredaba vredjaju odredbe Ustava, koje se odnose na donošenje zakona kao i one zakona o drž. računovodstvu, koje za odnose na finansijski zakon;

osudjujući prekomernu upotrebu ovog načina u pogledu donošenja, izmene, proširenja i ukidanja zakona;

smatra za svoju dužnost, da istakne, da je jedini pravilan put za zakonodavca u pogledu donošenja, proširenja ili ukidanja zakona obeležen u Ustavu, i s toga se obrača našim nadležnim faktorima time, da se poštuje Ustav i zakon o drž. računovodstvu prilikom donošenja, izmene, proširenja ili ukidanja zakona, što će se učiniti, ako se prestane sa neustavnom i nezakonitom praksom nefinansijskih ovlašćenja.

Prema tome: 1. Finansijski zakoni treba da budu sastavljeni u glavnom prema odredbama zakona o drž. računovodstvu. 2. Imaju iz njih ispasti sasvim odredbe, kojima se menjavaju osnovni zakoni finansijskog karaktera (kao zakon o budžetu, zakon o drž. računovodstvu). 3. Ne mogu u njima naći mesta odredbe, koje stvaraju nove zakone u celini. 4. Pojedine odredbe u već donetim zakonima mogu se finansijskim zakonima menjavati u toliko, koliko to zahtjevaju ili budžet ili finansijske prilike u toku jedne budžetske godine, s kojima moraju stajati u vezi. 5. Odredbe iz pojedinih zakona nefinansijskog karaktera mogu se menjati u finansijskim zakonima ili što je ta promena privremena (što ne bi prešle trajanje od jedne godine), ili što je neodložno hitna a pada u vreme kada se budžet donosi, s tim, da njezin značaj nije takav, da menja šuštinu samog zakona. 6. Ovlašćenja pojedinim Ministrima mogu se dati samo u koliko stoje u vezi sa upotrebom kredita dodeljenih njihovim ministarstvima, ili sa uplatom državnog prihoda ili sa materijalnom odgovornošću pojedinih Ministara, ali ne mogu menjati osnovne zakone, koji tu materiju regulišu niti biti derogacija zakona o ministarskoj odgovornosti ni zakona, koji regulišu vršenje ministarskih funkcija.

Edinstvo se ni doseglo v sekciji, ki je obravnavala valorizacijsko vprašanje. Zastopane so bile tri struje: prva da je potreba zakonito rešiti ta problem, druga, da se da to vprašanje rešiti tudi že na podlagi obstoječih zakonov in tretja, skoro najjačja, da to vprašanje ni več aktualno. Pri glasovanju ni dobila nobena predloženih resolucij večine. Tej razdvo-

jenosti bo menda razlog ta, da se je v naši javnosti to vprašanje le dokaj malo teoretično razpravljalo in da je naša valuta že nekaj časa stabilizirana.

Četrta sekcija si je bila na jasnem, da nam treba čimprej zakona o državljanstvu. Debata se je vodila zato večinoma o stilizaciji resolucije, ki izraža točne smernice, po katerih naj bo zakon sestavljen. Resolucija se glasi:

Kongres pravnikov Kraljevine SHS u Ljubljani smatra donošenje naročitoj zakona o državljanstvu jednom od najprečih potreba, ne samo iz praktičkih razloga nego u prvom redu u interesu časti i ugleda naše države. Zakon o državljanstvu treba da bude sastavljen po ovim načelima:

1. Originarni način sticanja državljanstva da bude jure sanguinis. Dete rodjeno od nepoznatih roditelja ili od roditelja, kojih državljanstvo ostaje nepoznato, smatra se do protivna dokaza našim državljanom, ako je kod nas rodjeno ili nadjeno. Prirodjenje, redovno i izuzetno, da se daje administrativnim aktom.

2. Prihvaca se načelo o gubitku državljanstva istupom na zahtev i izuzetno oduzimanjem. Pri gubitku državljanstva da se čuva načelo jedinstva porodice kao i kod sticanja državljanstva.

3. Da se donesu odredbe, kojima bi se na najmanju moguću meru sveli slučajevi dvojnog državljanstva i bezdržavljanstva.

4. Da se donesu propisi o registrovanju državljanina i o dokazima državljanstva.

Kako elaborat mešovite komisije od 1922. god. u glavnom odgovara gornjim načelima, mogao bi on poslužiti kao nacrt za izradu definitivnog projekta zakona o državljanstvu.

Debata v peti sekciji (reorganizacija upravnega sodstva) je jasno pokazala, kako naš upravni organizem v nekaterih pokrajinah ne da razmaha našem upravnemu sodstvu, ki zato tudi ne more imeti pričakovanih uspehov. Soglasno sprejeta resolucija kaže na to nedostatnost in priporoča zato naslednje:

I. Ustanovu Upravnih Sudova u njihovom sadanjem ustrojstvu Kongres pravnika priznaje kao dobru.

II. Da bi mogli Upravni Sudovi razviti svoju delatnost prema zamisli ove ustanove, treba da su sve upravne vlasti organizovane po načelu dekoncentracije u jakim srednjim vlastima i da se obrazuju zakonom o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima predvidjeni organi za zastupanje javnoga interesa u svima srednjim vlastima.

III. Broj članova i odeljenja Upravnih Sudova treba da se povisi toliko da se svuda omogući brzo i dobro poslovanje Upravnih Sudova.

IV. Da se što pre donese zakon o administrativnom postupku.

Šesta sekcija (Odškodnina za neupravičeni zavarovalni in preiskovalni zapor) se je zedinila dokaj hitro na to, da je država zavezana dati odškodnino tudi takrat, če ni prišlo do sodbe in je predlagala resolucijo:

Projekt zakona o sudskom krivičnom postupku, glava dvadeset peta o naknadi štete neopravdano osuđenim licima treba dopuniti naredjenjem:

1. da se naknada imovinske štete priznaje i za neopravdani pritvor i istražni zatvor;

2. Pritvor i istražni zatvor neopravdan je, ako je krivični postupak protiv zatvorenog lica pravnosnažno obustavljen ili je to lice pravnosnažno oslobodjeno od optužbe, jedno i drugo iz razloga, što to lice krivično djelo, za koje je zatvoreno, nije učinilo ili što njegovo djelo po zakonu nije krivično djelo;

3. Naknadi nema mesta, ako je to lice samo namišljeno ili iz kraja njeg nehata uzrokovalo svoje lišenje slobode;

4. Naknadjena svota ima se vratiti državi, ako to lice usled ponovljenja krivičnog postupka bude osuđeno na kaznu lišenjem slobode jednako ili dužeg trajanja od pritvora i istražnog zatvora. Ako je pokrenuto ponovljenje krivičnog postupka pre isplate izrečene naknade, ova će se isplata odložiti do dovršenja ponovnog postupka.

Sedma sekcija je razpravljala o razširjenju notarijata na vso državu. Glede na to, da je ta institucija v nekaterih pokrajinah popolnoma neznana, je sekcija sklenila, da naj se poudarja obča, državna važnost notarijata, ki naj se postopoma uvede, kjer ga še ni. Resolucija se glasi:

Kongres konstatujući, da su se viši sudovi kraljevine, kao i udruženja sudija i pravnika na pitanje ministarstva pravde pod br. 42.923 iz 1921. godine izjasnili, da ustanovu notarijata treba i dalje zadržati u krajevima, gde ona već postoji, i da ju treba zavesti i u onim delovima zemlje, gde ne postoji, — i sam ovo mišljenje prihvaća u celosti kao svoje i iz razloga, što to zahteva prestiž naše države u inostranstvu, predlaže:

1. da se odmah donese jedinstven okvirni zakon o notarijatu, koji da se medjutim s obzirom na postojeće pravne prilike u krajevima Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine sukcesivno uvede u istim krajevima, u prvom redu u gradovima i sedištima prvostepenih sudova, a zatim i drugde;

2. da se ovim jedinstvenim zakonom o notarijatu uvede sistem takozvanog čistog notarijata na podlozi najmodernijih načela i na avtonomnoj osnovi sa notarskim komorama;

3. u svrhu poznavanja ustrojstva notarijata u našim pokrajinama i u drugim državama, za proučavanje domačeg i tudjeg notarskog prava i u svrhu odgoja dobrog notarskog naraštaja, da se ustanovi po mogućstvu što pre na nekim pravnim fakultetima naše države stolica za notarsko pravo.

Zvečer so poslušali udeležniki kongresa vokalni koncert v «Unionu», na katerem je predvajala «Glasbena Matica» skladbe slovenskih kompozitov-pravnikov (dr. Krek, Dev, Lajovic).

Vse resolucije, kakor so jih sekcije predlagale, je plenum kongresa dne 11. septembra (v soboto) dopoldne sprejel. O valorizacijskem vprašanju se ni glasovalo, ker sekcija ni usvojila nobene resolucije, kakor gori povedano.

Lep uspeh in dokaz o poglobitvi kongresne ideje kaže obče pritrjevanje skupščine predlogu gg. dr. Šilovića in tov., da naj se referati natis-

nejo že pred kongresom in razpošljejo članom. Stalni odbor bo po možnosti to uvaževal.

Pri volitvah nove uprave so bili soglasno izvoljeni: za predsednika dr. Ladislav Polić, univ. prof. v Zagrebu, za podpredsednika Rusomir Janković, apel. sodnik v Beogradu, in dr. Janko Babnik, predsednik viš. dež. sod. v Ljubljani, za člane pa Milan Dragović, odvetnik; Stojan Jovanović, okrožni sodnik (oba iz Beograda); Aleksander Andrijević, apel. sodnik v Skoplju; dr. Dušan Peleš, odvetnik in min. na razp.; dr. Ante Verona, podpredsednik stola sedm. B, in dr. Ivo Politeo, odvetnik (vsi v Zagrebu), dr. Rudolf Sajović, okrajni sodnik; dr. Metod Dolenc, univ. prof., in dr. Janko Žirovnik, odvetnik (vsi v Ljubljani).

S tem je kongres, kakor je poudarjal v zaključnem govoru predsednik dr. Majaron, dovršil strokovno delo in uresničil nade, ki so jih prireditelji stavili nanj. Referati, koreferati in govori v sekcijah tvorijo znanstveno gradivo, ki se je ž njim pomnožila naša pravoznanstvena literatura. Že ta uspeh je velik. Če bo kongres nadaljeval započeto delo, ni dvoma, da se bo pokazal tudi še praktičen uspeh, da bo končno moral poseči tudi zakonodavni faktor po tem delu. S tem pa bo doseženo to, kar je svrha kongresa, da naj daje namreč s svojimi nestranskarškimi, samo na znanstvu temelječimi nasveti pobudo in smernice našemu zakonodavstvu.

Istega večera sta bili v obeh ljubljanskih gledališčih na čast gostom predstavi, drugega dne, v nedeljo 12. septembra, pa je obiskalo lepo število pravnikov Bled in Bohinj, večji del pa (preko 400) štajerski mesti Celje in Maribor. Občini sta izletnike gostoljubno pogostili. Občinstvo pa jih je sprejelo z največjim navdušenjem in prisrčnostjo, ki bo ostala gotovo vsem v nepozabnem spominu.

Sestanek odvetnikov iz cele kraljevine se je vršil po zaključanju pravniškega kongresa dne 11. septembra 1926 v Ljubljani. Zborovanja, ki mu je predsedoval gd. dr. Janko Žirovnik, odvetnik v Ljubljani, so se udeležile po delegatih odvetniške komore v Zagrebu, Osijeku, Subotici, Sarajevu, Ljubljani in Novem Sadu, dalje Udruženje javnih pravozastupnika za Srbijo in Črno goro v Beogradu ter društvi odvetnikov v Zagrebu in Osijeku. Zborovanje naj bi zavzelo napram načrtu edinstvenega odvetniškega reda svoje stališče in izreklo želje, ki naj se še upoštevajo. Beograjski delegat gd. Obrad Blagojević je bil zoper vsako izpremembo, češ da je načrt že tiskan, predložen narodni skupščini in bi zato nadaljnji predlogi uzakonitev samo zavlekli. Debata se je vršila nato več ali manj o tem, ali naj se pristane na načrt ali ne. Končno je zborovanje sprejelo predlog dr. Politea iz Beograda, naj se sestane v najkrajšem času ožji odbor delegatov vseh stanovskih udruženj v Beogradu in tamkaj naj se končno določijo vse željene izpremembe. Sprejeta je bila naslednja resolucija: »Advokati iz kraljevine SHS, učesnici II. kongresa pravika u Ljubljani, sakupljeni na sastanku 11./IX. 1926 konstatujući da je usled raznolikosti zakonskih uredjenja advokatskih odnosa na teritoriji kralje-

vine, ugroženo pravilno funkcionisanje advokatskoga poziva u pravosuđstvu što pogadja i moralno i materijalno stanje advokatskog staleža, traže: da zakonodavno telo bez odlaganja pristupi donošanju zakona o advokatima za celu kraljevinu, osnovanog na načelima pune autonomije i imuniteta, dovodeći u sklad potrebe pravosuđja i moralne i materijalne interese advokata. Sastanak legitimiše izaslanike advokatskih komora i udruženja koji se imadu sastati dana 10. oktobra 1926 o. g. u Beogradu da nastoje o provedbi gornjega zaključka tumačeći nadležnim faktorima sadržinu istaknutih načela a predsedništvo sastanka poziva se, da ove zaključke dostavi nadležnim faktorima.«

Dne 12. in 13. oktobra so se sestali nato odposlanci vseh gori navedenih korporacij (odvetniški zbornici iz Novega Sada in Splita sta se opravičili). Pod predsedstvom g. Obrada Blagojevića so se vsi delegati zedinili in sestavili jedinstvene pripombe k načrtu odvetniškega zakona. Dogovorili so se tudi o nadaljnem postopanju. Končno so razpravljali tudi o vprašanju, kako naj bi se stvorila dotlej, dokler se ne bo osnoval savez odvetnikov, skupna reprezentacija vseh odvetniških korporacij v državi in se je v tem pogledu sklenilo: »U svrhu provedbe svega, što je potrebno, da današnja zakonska osnova o odvetnicima postane zakonom, kao i u svrhu, da — do osnutka zajedničke organizacije odvetnika — zastupa interese zajedničke svim odvetnicima države, obrazuje se odbor, u koji ulaze ovi predstavnici organizacija, komora i odbora: Obrad Blagojević, Ljubomir Stefanović, Aca Pavlović iz Beograda; dr. Danilo Majaron iz Ljubljane; dr. Srećko Perišić iz Sarajeva; dr. Ante Pinterović iz Osijeka; dr. Ivo Politeo iz Zagreba; dr. Stevan Adamović iz Novog Sada; dr. Pavao Perat iz Splita. — Članovi odbora iz Beograda sačinjavaju uži egzekutivni odbor, koji će izvršivati zaključke, donesene u prethodnom sporazumu sa spomenutim ostalim kolegama.«

Dr. R. S.

Priprave za novi kazenski zakonik v Češkoslovaški republici. Justično ministarstvo češkoslovaške republike je izročilo javnosti dva prednačrta kazensko-pravne vsebine; prvi se tiče zakona o hudodelstvih in pregreških (splošni del: §§ 1—135, posebni del: §§ 136—342), drugi pa zakona o prestopkih (splošni del: §§ 1—15, posebni del: §§ 16—67). Poslalo je prednačrta tudi raznim pravniškim strokovnjakom z izrečnim pristavkom, da bo stvarne predloge ali pobude od vsake strani pozdravljalo. V predgovoru k prednačrtoma, ki sta oba izšla v dveh jezikih (kot izvirnik v češkem, kot avtentični prevod v nemškem), pa je justično ministarstvo razložilo tudi njihov postanek. Izvajanja v tem pogledu so za nas tako podučna, da naj jih že danes v glavnih potezah očrtamo, dočim si hočemo pretres vsebine prednačrtov pridržati za pozneje. Prednačrta sta po svojem značaju delo komisije, na katerega vsebino justično ministarstvo stvarno ni vplivalo. Dne 14. junija 1920 se je prvič sestala konferenca, na kateri so sodelovali zastopniki ministarstva pravice in za izjednačenje zakonodaje ter upravne organizacije, dalje zastopniki vrhovnega sodišča, generalne prokurature, višjih državnih pravdnihštev,

vseh univerz in odvetniške zbornice v Pragi. Na tej konferenci je bila izbrana ožja komisija za preosnovno kazenskega zakonika s prof. dr. A. Miřičko na čelu. Ta komisija se je sestala dvakrat v svrhu dogovora o temeljnih vprašanjih. Na to so se razdelili referati za splošni del kazenskega zakonika med posamezne člane komisije. Ti referati so služili za podlago posvetovanj, ki so se vršila šestkrat, in sicer trikrat po 3, trikrat pa po 4 dni. V maju 1921 je bil izdan prednačrt splošnega dela kazenskega zakonika. Takoj na to so bili razdeljeni tudi referati za posebni del. Imeli so — zopet na podlagi referatov poedinih članov — posvetovanja v toku l. 1922 do 1925 in sicer na sejah, ki so trajale petkrat po 3, dvanajstkrat po 4, enkrat po 5 dni. (Pri nas ni izdelanih referatov, seje pa trajajo po več tednov). V juliju 1924 so bila ta dela v velikih potezah dovršena, ter se je komisija povrnila na revizijo splošnega dela. Med tem časom je namreč justično ministrstvo razposlalo prvi prednačrt vsem centralnim državnim oblastvom, sodiščem, pravdnštvom, vsem juridičnim in medicinskim fakultetam, generalnim orožniškim komandantom, odvetniškim, notarskim in zdravniškim zbornicam, policijskim direkcijam in ravnateljstvom vseh kaznilnic. Enako je dobilo prvi prednačrt tudi večje število domačih politikov in inozemskih juristov. Tudi je zbiralo justično ministrstvo gradivo kritične vsebine, ki se je pojavilo v slovstvu in dnevnem časopisju. (Med mnenji posameznih pravnikov omenja justično ministrstvo v predgovoru izrečno tudi naš članek: »Čehoslovaški načrt k splošnemu delu kazenskega zakonika v primeri z našim« v Slov. Prav., 36. l., 1922, str. 144—161). Takisto se sklicuje predgovor na to, da se je razpravljalo o prvem prednačrtu na pravniških kongresih v Pragi in Brnu. Predložen je bil dalje ta prednačrt posebnim komisijam juristov iz Slovaške in Podkarpatske Rusije, in slednjič še — referentom komisije za preosnovno o. d. zakonika! V juniju 1925 je bilo vse to delo dokončano, napisali so se razlogi, ki tvorijo debelo knjigo zase (215, odn. 278 strani!) — Sedaj šele je prešlo k izdaji prednačrtov s časovno označbo »v oktobru 1925«.

Tako so postopali Čehi! Še danes niso ustanovili definitivnega načrta vlade. Vse to so še predhodnja dela... Nonumque prematur in annum...

Piscu teh vrstic bodi dovoljeno, da pokaže izrečno na strokovna priporočila, kako naj se postopa — pri nas, ki jih je podal v svoji brošuri »Sadašnji položaj kazenskopravnog zakonodavstva kraljevine SHS«. Pisana je bila nalašč v srbohrvaščini, da ne bi obveljalo »Slovenica non leguntur«. Vse zaman; ostala so — popolnoma brez odmeva. Čez drn in strn se je napravil od tročlanske komisije brez zastopnikov slovenskih pravnikov — načrt in dali so ga kar na mizo narodne skupščine. Širša javnost pa še danes ni zvedela za njegovo besedilo. Ali se ne bo nikdar preobrnilo na bolje? Vsaj sedaj, ko je bratski narod češkoslovaški pokazal, kako naj se definitivni glavni vladni osnutek pripravlja na resnično demokratični, pa stvarno edino pravilni način, naj bi naši vplivni krogi vendarle — izpregledali!

Dr. Metod Dolenc.

